

Què en sabem dels orgues de Canet?

Un intent de recopilació de dades sobre els orgues i organistes de Canet (1a part)

Sergi Alcalde Vilà
Centre d'Estudis Canetencs

What do we know about the organs of Canet de Mar? An attempt to compile data about the organs and organists of Canet de Mar (Fist part)

L'autor presenta una recopilació de les dades localitzades fins a dia d'avui sobre els diversos orgues que van existir a Canet, tant a l'església parroquial com a la primerenca ermita de la Misericòrdia, després convertida en Santuari. S'anomenen els autors (orgueners) i artistes relacionats amb les seves construccions, així com també els músics titulars (organistes) que havien de fer-los funcionar.

The author presents a compilation of data, located up to the present, about the different organs which have existed in Canet, including in the Parish church and the early Hermitage of the Misericòrdia, later the Sanctuary. The article presents information about the organ makers and it lists artists related to the construction of the organs as well as the official organists who played them.

Paraules clau: orgue, parròquia, santuari de la Misericòrdia, Canet de Mar, Gaietà Vilardebò, Josep Vicenç, Josep Martí Moré, Marià Martí Moré, Francesc Galtaires, Salvador Alió, orguener, organista, daurador, fuster.

Keywords: organ, Parish, Sanctuary of Misericòrdia, Canet de Mar, Gaietà Vilardebò, Josep Vicenç, Josep Martí Moré, Marià Martí Moré, Francesc Galtaires, Salvador Alió, organ maker, organist, gilder, carpenter.

Des de fa uns quants mesos, s'ha constituït una nova entitat a la nostra vila. Aquesta, explícitament lligada al Fons Musical de l'Arxiu Parroquial de Canet, té una voluntat ferma, i no és altra que la d'aconseguir un orgue adequat per a l'església parroquial, amb més capacitat musical que l'actual, de finals de la dècada dels anys 1950 i que necessitava una intervenció urgent.

Aquesta nova associació, que porta per nom «*Un orgue per Canet*», compta amb la presència de reconeguts canetencs, entre d'altres: Xavier Dotras, Josep Rovira, Josep Isern, Cristòbal Pérez, Imma Roig, Joaquim Salvà, Pilar Cervera i el rector Mossèn Felip Hereu.

Des del Centre d'Estudis Canetencs, així que se'ns va presentar la iniciativa, vam donar-hi suport. Com podreu veure en aquest butlletí, a

part d'aquest article també es publica un text del president de la nova associació Xavier Dotras, on explica amb major detall les casuístiques que han propiciat la creació d'aquesta agrupació i la situació en què es troba el projecte en aquests moments.

La voluntat d'aquest article no és pas la d'endinsar-me en temes musicals, però sí la d'intentar mostrar o aportar la major quantitat de dades localitzades sobre els orgues que van existir a Canet, que van perdre's durant l'any 1936. S'intentarà aprofundir tant en el de l'església parroquial com en els que van existir a la primerenca ermita i després al nou temple de la Misericòrdia. En el cas de la parròquia, es fa un llistat dels organistes titulars i, en alguns casos, dels exàmens que van haver de passar per guanyar la plaça.

Tribuna sobre l'actual capella de Sant Antoni de Pàdua, on abans del 1936 existia l'orgue del temple parroquial. (Foto de l'autor).

L'orgue de la Parròquia

De l'antic orgue de la parròquia canetenca, el cert és que disposem de poquíssima informació, agreujat pel fet que tampoc no es disposa de cap imatge seva. Només sabem que estava en un lateral de la nau, justament en el balcó de sobre la tercera capella, entrant al costat esquerra, on actualment hi ha l'altar de Sant Antoni de Pàdua, i que abans del 1936 corresponia a la capella dedicada a Sant Joan Baptista¹.

Segurament, de la mateixa manera que va passar amb el Santuari, a l'església parroquial també es succeïren en el temps diversos orgues que, o bé per millorar-ne les capacitats o per la seva obsolescència, es van substituir, reformar i ampliar.

La primera dada sobre un orgue a la parroquial canetenca ens la proporciona el rector Josep Comerma i Vilanova, a la seva «*Santa visita pastoral*»² del 16 de novembre de 1935. El document correspon a la recopilació i inventari de diversos objectes que existien al temple, així com algunes dades històriques referents a la parròquia. Sobre l'orgue comenta: «*Al 1651 ja hi havia orgue que manava el Mestre de la Universitat de la vila pel preu de 5 lliures*».

D'aquell primer orgue conegut, l'investigador i apotecari canetenc Magí Xiqués i Soler va deixar-ne escrit a la seva «*Ressenya històrica de Canet*» del gener de 1880 el següent: «*L'any 1651 Pau Golart era boticari i escriptent del Consell i Joan Goday, Francesc Palom i Bartomeu Musa eren obrers. El mateix any es va manar construir un orgue a Barcelona i fou col·locat en el mateix lloc que avui ocupa* (es refereix a abans de l'incendi de l'església

parroquial del juliol de 1936) [...] de manera que el percentatge anual que rebia l'organista consta en els comptes que aquell any es van presentar»³.

Segons Comerma, «*aquest orgue era petit, i els canetencs acudiren al Sr. Bisbe qui els facultà per pescar els dies de festa durant dos anys donant la quarta part del peix a l'església per l'orgue*».

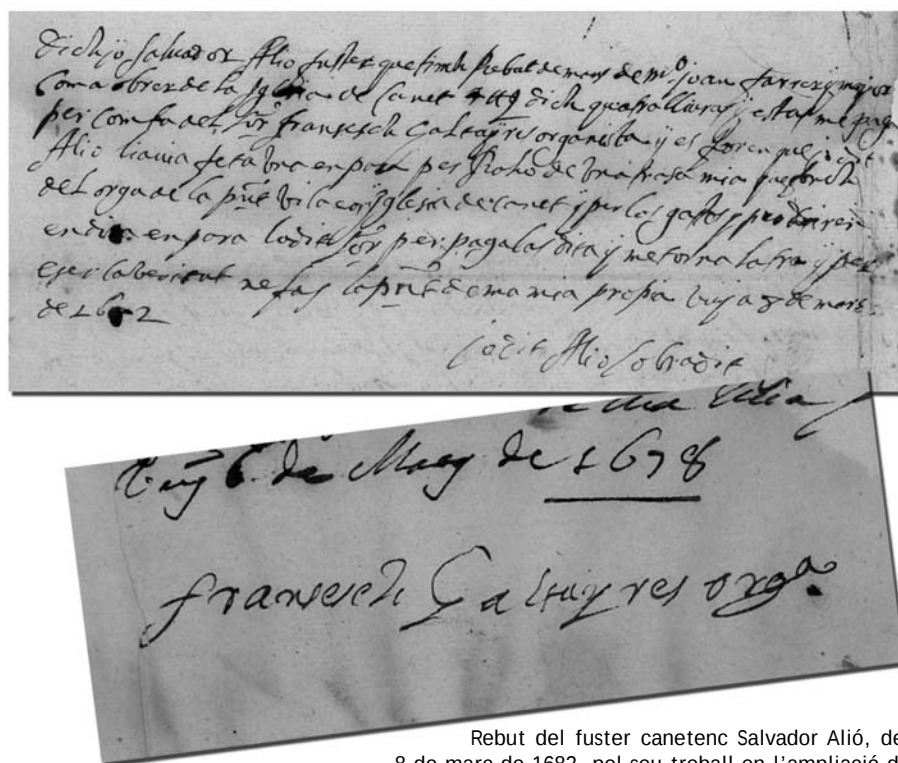
La construcció d'aquest segon orgue documentat va esdevenir vers l'any 1662. Sabem que el seu fabricant va ser el reputat orguener de Centelles Francesc Galtaires. De fet, ja se'l coneixia a la comarca, atès que unes dècades abans (any 1646) va ser l'encarregat de la construcció de l'orgue de la veïna població de Santa Maria d'Arenys.

El mestre orguener Francesc Galtaires va signar diversos rebuts reconeixent que de mà del rector Josep Pi, i dels obrers parroquials, és a dir, dels administradors de la parròquia, «*Senyor Llobet, Miquel Giol y Jaume Casalins*», havia rebut diversos pagaments que «*son a bon compte de major quantitat y son per la fabrica del orga*». El 5 de novembre de 1662 va rebre'n 50 lliures⁴, el 10 de desembre del mateix any, 50 lliures més⁵, i el 31 de gener de 1663 altra vegada 50 lliures més⁶. Desconeixem però, la quantitat exacta que es va acordar per a la seva construcció. Tot fa indicar que a mitjans de 1663 els treballs anaven a bon ritme, i a part de la construcció dels mecanismes de l'instrument, també es va creure que era important el seu embelliment. D'aquesta manera es va contractar al botiguer i pintor mataroní «*Francesch Picayre*», perquè decorés pictòricament la carcassa exterior. Així, el 20 de maig de 1663, Picaire reconeixia haver rebut de mà de Jaume Casalins, traginer i obrer parroquial «*Vuit lliures, las quals me paga en bon compte de la pintura tinch feta en les portes y tela del orga*»⁷.

Tot i que l'encàrrec es va fer al mestre Galtaires, aquest devia treballar en el seu taller de Centelles, però devia ser comú encarregar la realització dels treballs de fusteria, el que s'anomena com «la caixa», als professionals fusters i escultors de cada població. A Canet, Galtaires va confiar aquesta tasca al fuster Salvador Alió. Sabem que la nissaga dels Alió no eren uns fusters qualsevol, d'aquells de fer portes, taules o finestres, sinó que eren ebenistes que s'atreïren fins i tot en l'execució de retaules. Segurament va ser Salvador Alió qui a la dècada del 1640 va realitzar el retaule major de Calonge. També es té constància que Salvador, entre el 1662 i el 1665, va realitzar el retaule major de la parròquia de Torroella de Montgrí. I anys posteriors, vers el 1685, el seu fill Pere va ocupar-se del retaule de la capella del Santíssim Sagrament de Blanes.

Entre el 17 d'agost del 1663 i el 30 de juny del 1664, Salvador Alió va reconèixer en tres èpoques diferents haver rebut dels obrers parroquials «*Mossèn Joan Ferrer, Damià Andreu y Antoni Antich*», i aquests de part de Galtaires, un total de 23 lliures, 8 sous i 9 diners, «*que son càrrech de major quantitat me deu la obra de la Yglesia per compte del orga*»⁸.

En ocasions, l'obra parroquial no tenia prou

Rebut del fuster canetenc Salvador Alió, del 8 de març de 1682, pel seu treball en l'ampliació de l'orgue parroquial de Canet i, a sota, detall de la signatura de l'orguener Francesc Galtaires, autor de l'orgue de la parròquia de Canet, extret d'un dels rebuts conservats a l'Arxiu Parroquial de 6 de maig de 1678. (Fons: Arxiu Parroquial Canet)

liquiditat per a poder fer front als rebuts d'una obra d'aquella envergadura. Així el 7 de març de 1668, Joan Plana, clavari de la confraria de «Nostra Senyora de la Concepció», i el seu company Jaume Llobet, que n'era l'administrador, van fer un crèdit, aleshores anomenat «pòlissa», per valor d'11 lliures als obrers parroquials perquè aquests servissin «per pagar una partida (rebut) que es deu al organista Francesch Galtayres». Com a avalador va signar el document el rector Josep de Senespleda⁹.

La llarga construcció de l'orgue va durar uns quants anys més. El 19 de maig de 1670, Galtaires signava un nou rebut conforme li havien pagat «per mans de Jaume Macià menor» 40 lliures¹⁰. I pel juny del mateix 1670, en els comptes de l'obra parroquial es reconeixia que: «a 30 de juny se deuen al Sr. Galtayres 3 lliures»¹¹. L'últim pagament per la construcció del preuat orgue va esdevenir el 21 de juny de 1671. Aleshores els treballs ja havien finalitzat, i Josep Balla, rector de Centelles, va actuar com a notari redactant el document on Galtaires confessava que rebia l'últim pagament «a bon compte de major part per lo orga que tinch fet en dita església». Per valor de 50 lliures, va ser entregat, en representació dels obrers parroquials d'aquell any: «Joan Ferrer y Major, Joseph Soler, pagès y Benet Llauger, ferrer», pel prevere canetenc i degà de la Catedral de Vic, Mossèn Antoni-Pau Macià¹². No hem d'obviar que Mossèn Antoni-Pau Macià i Vendrell era un dels germans del destacat frare caputxí Fra Gabriel Macià, a qui Canet li té dedicada la plaça on hi havia la seva residència familiar.

De fet, com es veurà en els següents paràgrafs, diversos membres de la família Macià de Canet van

ostentar importants càrrecs religiosos per espai de diverses generacions. Els Macià van tenir un paper molt destacat com a representats de la nostra obra parroquial en els contractes amb Galtaires.

Ja en «ple funcio-nament», l'orgue va esdevenir un instrument fonamental pel funcio-nament litúrgic de la vila. Mostra d'aquest fet és l'acta del Consell del 18 de febrer de 1674 on es va acordar «que los Jurats fassen un memorial per veurer les obligacions que té de tenir Mns. Pau Llobet, y lo salari se li haurà de donar per tocar lo orga»¹³. A l'acta següent, la de l'11 de març, se li concedia «per la conducta de l'orga» el sou de 36 lliures anuals, amb un augment «si forma

Capella» fins a 50 lliures anuals.

Aquesta dada de les actes municipals també és interessant perquè permet veure la consignació de despeses del Comú vers el patrimoni religiós local. La realització de l'instrument, com que estava ubicat a l'interior de l'edifici parroquial, va anar a càrrec dels administradors de l'obra, mentre que el sou de l'organista i de la resta de membres de la Capella de Música anava a càrrec del Comú.

La incipient importància de la recent creada capella de música, tenint l'orgue com a element principal, devia esdevenir una eina fonamental per amenitzar i magnificar les funcions religioses. No havien passat dos anys que ja es va plantejar reformar-lo, segurament ampliant-lo amb més registres. Tenim la certesa que se li va annexar una «cadireta», és a dir un balconet o tribuna sobresortida, normalment en la seva part central, on es col·loquen els teclats.

La reforma va tornar anar a càrrec del mestre Galtaires, el qual el 4 d'octubre de 1676 reconeixia haver rebut del Doctor Antoni-Pau Macià, degà de l'església de Vic, per compte de Jaume March i Figuerola, obrer de l'església de Canet, 50 lliures «que són a bon compte de la primera paga me han de donar per la fabrica de la cadira del orga de dita Yglesia»¹⁴. Uns mesos més tard, el 10 de setembre del mateix any 1676, el reverent Joan Macià, també resident a Vic, i nebot del degà Antoni-Pau, reconeixia que havia entregat a «Galtayres de Centelles», en nom dels obrers, 50 lliures més «per fer la cadireta del orga de la Iglesia de Canet»¹⁵. Transcorreguts uns quants mesos, i segurament amb la reforma gairebé finalitzada, es localitza un últim rebut de Galtaires, on reconeix haver rebut dels obrers 16

lliures i 10 sous, per la reforma. En el document s'anota finalment que són «a bon compte de aquelles 200 lliures per obrar la cadireta del orga».

Moltes vegades, modificar un instrument preexistent no assegura que els resultats siguin els més idonis. Una cosa així els devia passar amb l'ampliació i reforma de l'orgue parroquial. El 22 d'octubre de 1678, Josep Xuriguer, segurament un advocat vigatà, va emetre un rebut de cobrament per valor de 17 sous i dirigit al Rnt. Joan Macià, aleshores ja «*Degà de la Iglesia de Vich*», com a representant dels interessos canetencs, per «*la estesa de la requesta que jo com a procurador dels obrers de Canet havia presentada a Joseph Galtayres mestre de orgas de la vila de Sentelles*»¹⁶. Malgrat digui Josep, crec que devia ser un error d'escriptura; és probable que es referís a Francesc Galtaires.

A Galtaires encara li restaven 50 lliures per cobrar, normalment retribució que s'havia de lliurar un cop l'element estigués finalitzat i acomplís amb les expectatives promeses o contractades. D'aquesta manera, el 10 de gener de 1680, reconeixia haver cobrat les últimes 50 lliures restants, i es comprometia «*que per las festas de Nadal primer vinent vindré en esta vila de Canet y espolsaré, adobaré y refinaré lo orga y cadireta a fi y efecte que tingue la deguda perfecció, sens interés, fent-ne jo lo gasto... ab que com dit es adobat lo que se troba gastat tant de flautes com altrament y aleshores sem haja de fer àpoca de la entrega de dita fàbrica judicant primer per persones expertas*»¹⁷. És a dir, que ell vindria a Canet a reparar-lo (afinar-lo), a expenses seves, però que una vegada solucionats els problemes, requeria que uns experts verificuessin l'execució i es certificqués que l'obra havia estat lliurada degudament.

L'ampliació de la cadireta també requeria d'una decoració a to amb la resta de l'instrument. D'aquesta manera es contactà altra vegada amb el pintor mataroní Francesc Picaire. El 26 de maig de 1681 va emetre el rebut per haver cobrat de Jaume Codina, boter de «*Canet del maresma*», 6 lliures «*per lo compliment de 8 quadros he pintat en la orga de dita vila*»¹⁸, i que segurament serien els paraments frontals de la cadireta.

Si la decoració pictòrica la van encarregar de nou a Picaire de Mataró, no és estrany que els treballs de fusteria es tornessin a encarregar al mestre fuster canetenc Salvador Alió. Aquest, el 8 de març de 1682, no només reconeix que havia rebut 4 lliures pels seus treballs, sinó que també assegurava que eren part «*per una traça mia que fonch del orga de la present vila*»¹⁹.

Mossèn Comerma comentava que «*L'any 1743 existia un mestre de capella amb carga de dirigir la*

Imatge de la dècada del 1940, durant la reconstrucció de l'església parroquial. S'aprecia tapiada l'obertura de comunicació amb la tribuna on s'ubicava el mecanisme de la «manxa» de l'orgue parroquial. (Arxiu: Carles Sàiz).

música i un organista... L'any 1762 es feu una renovació de l'orgue que costà 105 lliures i dos anys més tard es gastaren 144 lliures més per a posar-hi clarins...». De fet, se sap que aquestes últimes intervencions van anar a càrrec del «factor d'orgas» Josep Vicenç²⁰.

Pel març de 1895 es va haver de restaurar; sembla ser que amb el pas dels anys tot es rovellava! El Dr. Marià Serra deixava anotat: «*L'orgue de l'església necessitava una recomposició i s'és feta, quedant que no sembla pas el mateix per la claretat i intensitat dels seus tons. S'ha fet una bona millora, però sembla que la subscripció oberta i que anuncià des de la trona el senyor regent, no marxa prou bé. La crisi que s'atravessa potser fa que se pugui aplicar aquella dita que «El poble no està per orgues», no obstant està molt bé que sia arreglat*»²¹.

L'aspecte d'aquesta última intervenció, molt possiblement, és la que en restà fins a la seva desaparició. La virulència del foc del 1936 que el va fer desaparèixer devia ser tal, que fins i tot va malmetre les pedres de l'arrencament dels nervis de la nau que l'envoltaven. Avui dia, encara s'aprecien aquells estigmes. Per l'exterior del temple, també resta l'obertura de mig punt tapiada, que en forma de tribuna s'utilitzava per a fer anar el mecanisme de les «manxes de l'orgue».

És molt difícil poder descriure com era aquell instrument. Per les poques referències orals que ens han pervingut, sabem que era de considerables dimensions, ocupava tota la balconera superior de la capella, de contrafort a contrafort, amb els clarins (tubs) en format vertical, sense tenir-ne d'horitzontals com molts orgues de fàbrica castellana. En la seva part central tenia la «cadireta», és a dir, un balcó de fusta més sobresortit cap a la nau, on s'ubicava el teclat o consola, i des d'on l'organista dominava perfectament l'altar major per coordinar la interpretació musical.

El mecanisme funcionava mitjançant una manxa d'accionament manual, amb una gran barra de fusta que s'havia d'anar pendolant per la impulsió de l'aire. Aquest mecanisme devia ser de considerables dimensions, i per a encabir-lo al darrere de l'orgue es va haver d'annexar, a mode de tribuna, un balconet que sobresortia de la façana lateral de l'església. Les seves restes encara es poden observar avui dia.

Malgrat era la meua voluntat haver pogut localitzar alguna dada relacionada amb l'encàrrec de la construcció, i posteriors ampliacions, he de confessar que les recerques en els llibres de protocols de les notaries de Canet, i algunes d'Arenys, coincidents amb les dates de les que teníem referència, no han estat fructíferes. Potser, quan es puguin digitalitzar els llibres de comptes parroquials, originaris de l'Arxiu Parroquial de Canet, i avui traslladats a l'Arxiu Diocesà de Girona, apareixeran més dades. Tant de bo sigui així!

L'actual orgue parroquial correspon a un instrument molt més senzill que el que es va perdre. Compta únicament amb un sol teclat amb pedaler i va ser construït l'any 1958 pel mestre orguener Camps.

Organistes titulars de Canet

Puntualment sabem algunes dades del llistat d'organistes titulars de la parroquial canetenca.

El primer documentat és Mossèn Pau Llobet, que exercia el càrrec l'any 1674. Pel que sembla va ser l'encarregat de començar a constituir al voltant de l'orgue una Capella de Música, que seria el primer embrió de la important capella musical del segle XVIII.

Entre 1690 i 1709 es localitza a Miquel Oller, prevere i organista de la parròquia de Canet. En el primer com a testimoni en el casament de Quirze Roig amb Maria Passi, i en el segon també com a testimoni en el casament de Salvador Puig amb Caterina Misser.

A l'acta del Consell de Canet, celebrat el 6 de setembre del 1711, s'acordava que «Tots unànimes i conformes [els membres del Consell], han determinat que en atenció que per part del Rnt. Miquel Oller prevere i organista i mestre de capella de la Isglésia de dita Vila es estat donat i

presentat un memorial ab lo qual suplica i demana que en atenció a sa vellesa i creixuda edat acompanyada de molts atxaques se donen la futura successió de dit magisteri de organista y mestre de capella a la persona de Pau Roure i Misser natural de la present Vila, vuy cantor a la Catedral de Barcelona, persona de qui dit senyor té cabal satisfacció ab las mateixes obligacions y salari que vuy te y sempre ha tingut dit Rnt. Miquel Oller. Y atenant los dits honorables Jurats y Consell esser cosa molt justa lo que demana que per ço desitjant la home de dit y conservació de dita capella de cant que per ço en virtut del present donam bara per les hores la futura successió de dit magisteri de Capella i orga a dit Pau Roure y Misser ab las mateixes obligacions y salari que vuy té i ha tingut dit Rnt. Miquel Oller assavent que dit Pau Roure y Misser quan estiga en possessió de dit magisteri despres de las festas a on dit Rnt. Miquel Oller té obligació de cantar de franch dega cantar ab la capella sens salari lo die que lo comú de la present Vila fa la festa votada a Nostra Sra. de Misericòrdia, lo die de la Ascensió de Nstra Sra. i lo die dels Sants Reys. I que per compliment de dita cosa se dona facultat als honorables Jurats y fem acta a part si manestrer serà ab las circumstàncies sobre expressades. Bernat Nualart, secretari del Consell»²².

Oller va morir el gener de 1717, ostentant encara els títols d'organista i mestre de Capella de Canet. Després de la seva mort, el Consell de la Vila, utilitzant el dret que tenia de controlar les oposicions a les places de càrrecs parroquials, va acordar en l'acta celebrada l'1 de febrer de 1717: «La major part del Consell unànimes y conformes essent de contra parer Salvador Puig, mariner, Francesc Bonet, mariner i Francesc Vendrell, han resolt y deliberat que essent lo honorable Salvador Roig i Oliver proposat que per la mort del molt Reverent Miquel Oller, se havia de proveir lo magisteri de cant i orga, y demanant lo Rnt. Josep Amat, rector de dita Vila lo dividir en dos admissions, la una per la mort de dit Miquel Oller y altre del qdm Antoni Philiperas, ço es la una ab lo magisteri alhora ab la orga, a dos fills de Vila benemexias donantlos las obligacions que comprendran dits Srs. Jurats i Rector, y que per la obligació de ensenyar lo mestra de minyons se lo daran tots anys trenta lliures barceloneses reservant emperò que si per cas se baldava que no pogués assistir o ensenyar o sen anàs per major comoditat, que no se li degan donar les dites trenta lliures, sinó que se daran als qui los Jurats i Consell que seran elegiran per ensenyar y que al qui tindrà o obtindrà lo orga, no se li donarà ningun salari, si be tindrà la part de las cantorias, les quals trenta lliures pogueren donar quiscun any a dit mestre, ab obligació de tots los bens y emoluments de dita Vila prometent tenir lo demunt dit. Francesc Ferrer apotecari i escrivà del Consell»²³.

Una de les poques imatges de l'interior del temple parroquial de Canet d'abans del 1936. Nau principal, costat de llevant. Any 1917. (Arxiu: Biblioteca de Catalunya. Fons Josep Salvany)

L'any 1717 era organista parroquial mossèn Salvador Ferrer²⁴. Se'l torna a localitzar el 1747 en el mateix càrrec com a testimoni en el casament de Jaume Alsina amb Margarida Blanch. El 1758 en el casament de Salvador Vinyas amb Maria Colomer. I l'any 1762, en el de Francesc Ferrer Clausell amb Maria-Antònia Font i Carbó. Mossèn Ferrer va morir a Canet l'any 1768 ostentant el títol d'organista major de Canet.

L'any 1719 va morir a Canet Salvador Poch, un jove de 19 anys que havia estat organista de l'església de Sant Celoni. Qui sap si va venir a Canet com a refugiat durant la guerra de Successió.

Al Rnt. Salvador Ferrer el va succeir, després «de tingut relació dels examinadors» el 27 d'octubre del 1768, el jove canetenc Mossèn Llorenç Ferrer i Clausell²⁵.

El 9 de juliol del 1774, va traspasar Mossèn Llorenç Ferrer i Clausell, de 28 anys, prevere i organista titular de Canet. A la seva mort, el Rector i l'Ajuntament, «com a patrons», van iniciar el procés de selecció d'un substitut. El 30 de juliol del mateix 1774, es va celebrar dins l'església parroquial de Canet el concurs d'oposició «per a la admició de la orga o organista de la mateixa Iglesia de Canet que actualment està vacant per mort del Rnt. Llorenç Ferrer Pbre, y son últim obtentor»²⁶. Com a examinadors hi assistiren els organistes titulars de les parròquies de Sant Martí d'Arenys i de Santa Maria d'Arenys, Mns. Martí Pibernat i Mns. Francesc Serra, respectivament. D'oients els van acompanyar Lluís Parera, prevere i organista de Santa Maria de Mataró, i Gayetano Pagueras, llicenciat i organista titular de l'església

del convent de les Gerònimes de Barcelo-na²⁷. A l'oposició sols s'hi van presentar dues persones, Joan Oller i Matas, clergue, i Josep Casalins i Castanyer, llicenciat, ambdós «de professió organistes, i fills de la present vila de Canet». Els dos aspirants van ser posats a prova «havent a ells fet distintes y varies preguntes concernents a la música, tocar lo orga y demás operacions corresponents». Finalment, el jurat, davant certificació del notari canetenc Josep Llobet va emetre el seu veredict. Va sortir-ne guanyador Josep Casalins, essent hàbil «tant en cant pla com en lo acompanyar, com en lo salmejar». Mentre que Oller, va ser «inabte en lo cant pla, y que en lo acompanyar y salmejar va ser suficient».

Pocs dies després, el 17 de juliol, la «Comunitat Parroquial» va emetre l'acta d'admissió de

Casalins com a nou organista²⁸. En el document s'establien unes obligacions per al càrrec, entre elles: «deu fer contínua residència en esta Isglesia», «administrar los sacraments, ajudar a bé morir i assistir als malalts quan convinga», «ensenyar la doctrina cristiana tots los diumenges que li aparestarà al Sr. Rector», «assistir a totes les funcions i anar a combregar», «comanir al mal temps», «tocar lo orga y acompanyar la capella de cant de la dita Isglesia en las ocasions y sempre que li dirà lo mestre de capella o el dit Rnt. Rector», així com «hage de exercir i tenir en son carrech bé y degudament lo magisteri y ensenyansa de Llegir, escriurer y arimetica als fills de la present vila». Per aquestes funcions rebria una retribució anual de 40 lliures a càrrec del Comú.

Es localitza a Casalins fins al 1795, essent testimoni de diverses esposalles. L'any 1792 en les de Francesc Xiqués amb Cecília Catà. L'any 1794 en les de Fèlix Guasch amb Francesca Colomer. I l'any 1795 en les de Pere Pla amb Francesca Ferrer. Mossèn Casalins, fins a la seva mort l'any 1814, va regir el teclat de l'orgue parroquial.

L'any 1829 l'encarregat de l'orgue canetenc era Mossèn Salvador Jordana Buch²⁹, qui morí l'any 1855 conservant el títol d'«organista de esta parròquia».

El 31 de maig del mateix 1855, la «Comunitat Parroquial» emetia l'acta d'acceptació del nou càrrec d'organista. L'elegit va ser Mossèn Antoni Gil i Jover, un virtuós músic de 20 anys d'edat. El tribunal va estar compost per Mossèn Ramon Clausell, mestre de capella de Canet, i Mossèn Martirià Camps, organista d'Arenys de Mar³⁰.

L'any 1859 va morir a Barcelona el jove reverent (de 24 anys) Antoni Gil, que encara ostentava el títol de «*Subdiacono, patrimonista, y obtentor de la admisión de la capellania del organo de esta parroquial de Canet*», se li va celebrar a Canet una missa amb novenal «*per al sufragi de la seva ànima*».

No he trobat qui va succeir a Mns. Gil. La següent dada esdevé uns quants anys després, per l'octubre del 1888, quan el Dr. Marià Serra deixava anotat al seu dietari: «*Mor a Barcelona, a on de poc s'hi havia traslladat, Mossèn Joaquim Llauger³¹, Prevere i organista durant alguns anys de la parròquia. ACS*»³². Possiblement durant aquesta època, per haver tornat a viure a Canet després d'haver-se exclaustat, i amb voluntat de cuidar a la seva mare, devia regir l'orgue el Pare Joan Badaró i Torravella (*Canet 1815 - +Canet 1892). Reconegut organista amb una trajectòria espectacular, passant per la titularitat d'organista major de les catedrals de Vienne (França) o de la catedral de l'Havana (Cuba).

L'any 1903 regia l'orgue canetenc mossèn Josep Soler Guàrdia, natural d'Arbúcies, que va actuar com a testimoni en el casament dels veterans Francesc Vernis de 71 anys amb Francesca Mundó de 64 anys. Mossèn Soler va morir a Canet l'any 1930, ostentant el títol de «*Beneficiado organista de esta parroquia*».

A partir d'aleshores, segurament va agafar-ne el relleu mossèn Jaume Puig Sudrià, que n'ostentava el títol l'any 1935³³. Mossèn Puig, recordat per la seva profunda veu de baix, la seva bondat, i la seva expressió de «Nanuuu» quan els escolans afluiaven el ritme del mecanisme de la «manxa» de l'orgue de la parròquia, era fill de la població de Llers (Alt Empordà)³⁴. De caràcter liberal, i hàbil cantant solista, va combinar les funcions d'organista amb les d'ensenyança musical en diverses escoles canetenques. Sota la seva direcció van sorgir destacats alumnes que van ser coneguts i destacats cantants lírics professionals. El 29 de setembre de 1936, en plena guerra civil, va ser detingut a casa seva, al carrer de la Font número 21, primer pis, traslladat a la població de Montcada, on el van afusellar a les proximitats del cementiri.³⁵

Amb la defunció de Mossèn Puig, la figura de l'organista parroquial també va desaparèixer. Un cop acabada la guerra, les seves funcions van quedar integrades amb Mossèn Joan Serra-bella i Cantó, que era el mestre de capella i que va ser l'últim ostentor d'aquest càrrec.

Imatge de mossèn Jaume Puig i Sudrià, últim organista titular de la parròquia de Canet. Fotografia del 26 de desembre de 1934. (Arxiu CEC).

Degut a la llargada de l'article, la segona part, corresponent a l'estudi sobre els orgues que van existir a la primerenca ermita de la Misericòrdia i a l'actual Santuari, la publicarem en el proper butlletí.

Agraïments:

Durant les tasques de realització d'aquest article he consultat diverses persones a les quals voldria agrair-los la seva col·laboració: Josep Rovira, Montserrat Moli i Miquel González.

¹ Aquesta capella, abans de l'incendi del juliol de 1936, contenia un altar amb retaule. Segurament, Sant Joan Baptista, el titular, es representava amb un quadre pictòric a la part central. El seu contorn restava envoltat d'altres imatges religioses. A dalt s'hi situaven Sant Mamet i Sant Llop. A sota d'ells una santa, possiblement Santa Sussagna. A un costat Sant Francesc d'Assís, i a l'altre, la imatge d'un bisbe, possiblement Sant Agustí.

² COMERMA, Josep. A: *Parròquia de Sant Pere i Sant Pau de Canet de Mar: Santa Pastoral Visita*. Canet de Mar. 16 novembre 1935.

³ XIQUE, Magí. A: *Ressenya Històrica de Canet*. Edicions els 2 Pins. III Reedició. Abril 1995. Pàg. 82.

⁴ Arxiu Parroquial de Canet = (APC). Comptabilitat. Doc.2.

⁵ Ídem.

⁶ Ídem.

⁷ APC. Administració. Rebut 8.

⁸ APC. Administració. Rebuts 9 i 10.

⁹ APC. Administració. Rebut 13.

¹⁰ APC. Administració. Rebut 19.

¹¹ APC. Administració. Rebut 20.

¹² APC. Administració. Rebut 21.

¹³ Arxiu Municipal Canet. Llibre del Consell 1666-1691. Imatge 076 i 077.

¹⁴ APC. Administració. Rebut 25.

¹⁵ Ídem.

¹⁶ APC. Administració. Rebut 27.

¹⁷ APC. Administració. Rebut 29.

¹⁸ APC. Administració. Rebut 32.

¹⁹ APC. Administració. Rebut 37.

²⁰ Dada facilitada per l'organista Miquel González. També localitzada a: GREGORI, Josep M. A: «Fons musical de l'Església de Sant Pere i Sant Pau de Canet de Mar». Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona. (<http://ddd.uab.cat/record/125761>).

²¹ Dietari del Dr. Marià Serra. Col·lecció Estudis de Patrimoni. Pàg. 233.

²² Arxiu Municipal de Canet. Llibre del Consell 3 (1691-1729). Imatges 97-98. Digitalitzacions de Jordi Soler - Grup Ramón Rovira.

²³ AMCNM. Llibre del Consell 3 (1691-1729). Imatges 122-123.

²⁴ AMCNM. Manuscrits Cabanyes. Núm. 30.

²⁵ APC. Admissions. Doc. 49 i 50.

²⁶ Arxiu Històric Fidel Fita. Notaria de Canet. Notari Josep Llobet. Any 1774. T-1221. Fulls 82r a 83r.

²⁷ Arxiu Parroquial Canet (APC). Admissions AD-42. (Digitalitzacions de Jordi Soler).

²⁸ APC. Admissions AD-56.

²⁹ APC. Circulars del Bisbat CB-65. Aquell any era mestre de capella Mns. Josep Saurí, Mns. Bernat Milans violinista, Mns. Joan Fors contralt i violinista i Mns. Bonaventura Gil, subdiaca i baixonista.

³⁰ APC. Admissions AD-82.

³¹ Mossèn Joaquim Llauger i Rabell, de 40 anys d'edat, va morir a Barcelona el dia 30 d'octubre de 1888, a les 10 del matí d'una «apoplegia cerebral», a la seva residència del carrer de la Palla, número 33, 2on pis. (Font base de dades del Family Search).

³² Dietari del Dr. Marià Serra i Font (1880-1926). Col·lecció Estudis de Patrimoni. Vol. 1. Octubre 1888. Pàg. 102.

³³ APC. Circulars del Bisbat CB-87.

³⁴ Havia nascut el 25 de juliol de 1870.

³⁵ MAS, Xavier: «Guerra - Revolució i contrarevolució a Canet de Mar (1936-1943)». Premi Iluro 2001. Caixa Laietana. Mataró 2002.